

FOLKEVALGTEOPPLÆRING

Fylkesmannen

Kommunene i Nordland

6. november 2020

Tor Sande

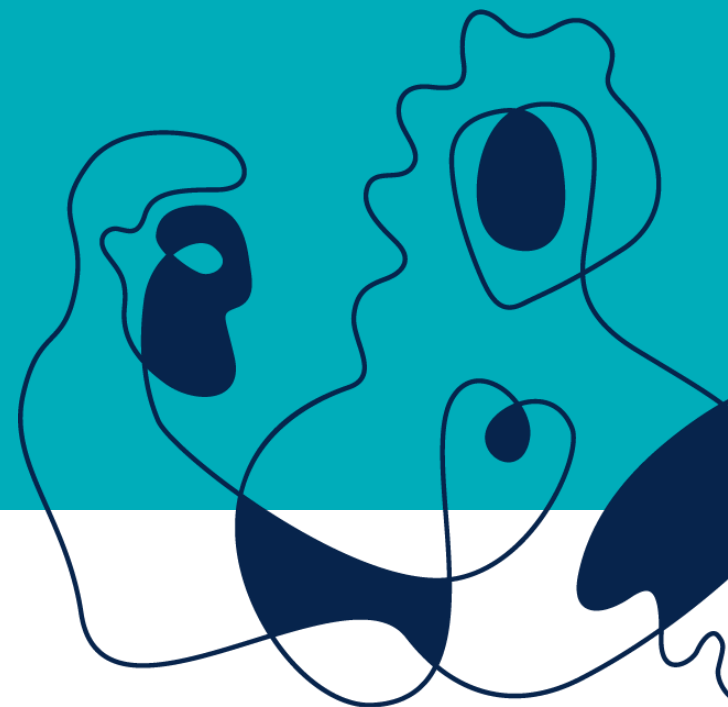
Fylkesmannen i Nordland

Lovlighetskontroll

Fylkesmannen i Nordland

Lovlighetskontroll § 27-1

- Statlig kontroll av lovligheten av avgjørelse truffet av kommunale folkevalgte organ eller kommunens administrasjon
- Ikke klage i forvaltningslovens forstand
- Representerer en sikkerhetsventil
- Et middel for å få avklart rettslig tvil uten å måtte gå til domstolene
- Videre er ordningen begrunnet i hensynet til:
 - Rettssikkerhet
 - Faglig kvalitet på forvaltningens avgjørelser
 - Forvaltningens omdømme
 - Behovet for å ivareta grunnleggende nasjonale målsettinger

Lovlighetskontroll § 27-1

- Forutsetter krav fra minst 3 medlemmer av kommunestyret eller fylkestinget
 - Klagen lovlig fremsatt når den er underskrevet av minst 3 medlemmer
- Varamedlemmer er ikke å anse som medlemmer av kommunestyret i relasjon til kommuneloven § 27-1
- Krav om lovlighetskontroll må være fremsatt innen 3 uker fra vedtaket ble truffet
- Det bør fremgå av lovlighetsklagen hvilke feil/mangler som hefter ved det vedtak som kreves lovlighetskontrollert
- Ikke grunnlag for å kreve lovlighetskontroll hvis man kun er politisk uenig – omkamp
- Det er bare de offentlig-rettslige sidene av vedtaket som kan være gjenstand for lovlighetskontroll
- Dep av eget tiltak «når særlige grunner tilsier det», jf. § 27-1 annet ledd

Lovlighetskontroll §§ 27-1, 27-2 og 27-3

- Lovlighetsklage skal fremsettes for det organet som har truffet vedtaket
- Lovlighetskontroll fører ikke til oppsettende virkning hvis ikke organet selv, overordnet organ eller Dep/FM særskilt bestemmer det
- Ved lovlighetskontroll skal det tas stilling til om vedtaket:
 - a) Har et lovlig innhold (materiell kompetanse) dvs. om vedtaket strider mot lov eller har hjemmel i lov
 - b) Er truffet av noen som har myndighet til å treffe et slikt vedtak (personell kompetanse)
 - c) Er blitt til på lovlig måte (prosessuell kompetanse) dvs. om saksbehandlingsreglene er fulgt og vedtaket bygger på et korrekt faktum, har et lovlig formål og at det ikke er tatt utenforliggende hensyn
- Ikke krav om at saken har vært gjenstand for ny realitetsbehandling før den oversendes Dep/FM

Omfanget av lovlighetskontrollen

Følgende kan lovlighetskontrolleres:

- Endelige vedtak truffet av et folkevalgt organ i kommunen eller administrasjonen
- Om et møte skal holdes for åpne eller lukkede dører
- Vedtak som gjelder spørsmål om habilitet

Følgende kan ikke lovlighetskontrolleres:

- Andre prosessledende avgjørelser enn de som er nevnt foran
- Vedtak om ansettelse, oppsigelse eller avskjed
- Spørsmål om vedtak er i strid med bestemmelser gitt i eller i medhold av lov om offentlige anskaffelser

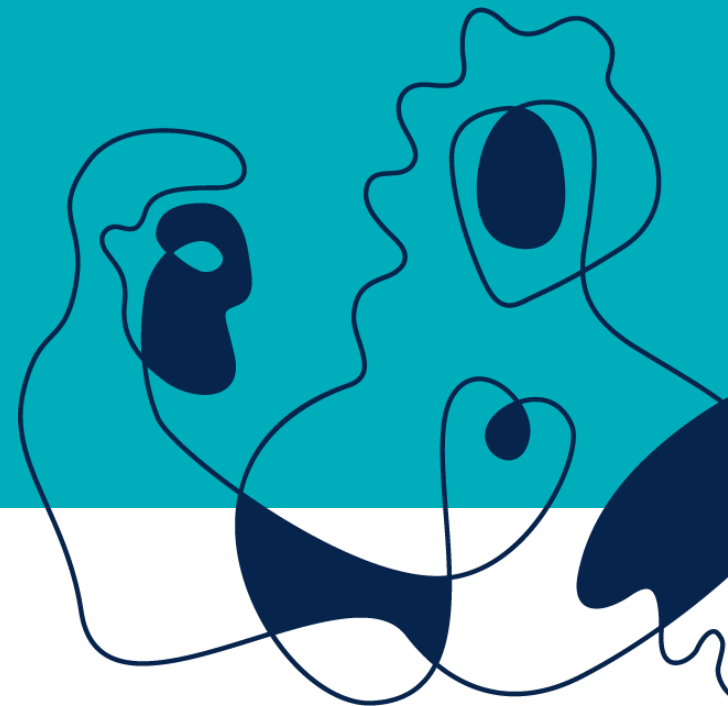
Resultatet av lovlighetskontrollen

- Kommunens vedtak stadfestes dersom det er lovlig, og oppheves dersom det er gjort slike feil at det ugyldig
- NB! Prinsippet i fvl. § 41
- Dep/Fm har ikke myndighet til å treffe ny realitetsavgjørelse i saken

FOLKEVALGTE INNSYNSRETT

Fylkesmannen i Nordland

Kort om offentleglova

- Lovens utgangspunkt: Alle kan kreve innsyn i forvaltningens saksdokumenter
- NB! Unntak krever hjemmel i lov eller forskrift
 - Kan-regler
 - Meroffentlighet
 - Skal-regler
 - Samtykke

Hva kan det kreves innsyn i?

- Saksdokument, jf. dokumentbegrepet
 - Dokument: En logisk avgrenset informasjonsmengde som er lagret på et medium for senere lesing, lytting, framføring, overføring eller lignende
- Journaler og lignende register
- Innsynskravet må gjelde:
 - En bestemt sak
 - I rimelig utstrekning saker av en bestemt art

Utvidet innsynsrett for folkevalgte organer

- Kommunestyret har med visse begrensninger rett til innsyn i alle kommunale saksdokumenter
- NB! Unntak i parlamentarisk styrte kommuner
- Andre folkevalgte organer har med de samme begrensningene rett til innsyn i alle saksdokumenter som omhandler de delene av kommunens virksomhet som ligger innenfor organets virkeområde
- Et folkevalgt organ kan bare gis innsyn i saksdokumenter som inneholder taushetsbelagte opplysninger når det er nødvendig for behandlingen av en konkret sak og fvl. § 13 b første ledd hjemler unntak fra taushetsplikten

Aktuelle dokumenter/opplysninger

- Offentleglova § 14: Organinterne dokumenter
- Offentleglova § 15: Dokumenter innhentet utenfra for den interne saksforberedelsen
- Offentleglova § 16: Interne dokumenter som utveksles mellom ulike enheter
- Offentleglova § 13: Dokumenter med opplysninger som er undergitt lovbestemt taushetsplikt

Når inntreer retten til innsyn?

- Saker som skal behandles i et folkevalgt organ
 - fra det tidspunkt saken som saksdokumentene tilhører er oversendt organet
- Saker som blir avgjort av administrasjonen, kommunerådet
 - eller fylkesrådet
 - fra det tidspunkt sakene er ferdigbehandlet, dvs. oversendt til politisk organ, etter vedtak eller annen beslutning

Hvor mange representanter må stå bak innsynskravet

- Dokumenter med opplysninger som ikke er undergitt lovbestemt taushetsplikt:
 - vedtak om innsyn må treffes med minst tre medlemmer, alternativt med flertall av de avgitte stemmer i organet
- Dokumenter som inneholder taushetsbelagte opplysninger:
 - flertall av de avgitte stemmer i organet

Avslutning

- NB! Det enkelte medlem har rett til innsyn etter bestemmelsene i offentleglova
- Utfordringer ressursmessig for kommunen når det i tillegg til innsynsretten etter kommuneloven § 11-13 også kreves innsyn etter offentleglova
- Gode rutiner – Tilstrekkelig med ressurser - Kompetanse